

POLOŽAJ FRANCUSKE

P O E Z I J E

D A N A S

Časopis *Le Français dans le monde* namenjen je profesorima i studentima francuskog jezika celog sveta. Obaveštava nas o svim događajima iz oblasti sociologije, ekonomije, muzike, književnosti, kulture u svim frankofonim zemljama. Jedan je od najboljih izvora adresa, izdavača, metoda, centara i škola za učenje francuskog jezika. U ovom broju časopisa *Philologia* objavljujemo prevod članka o stanju francuske poezije danas profesora Benoa Konora (Benoît Conort).

"Poezija se rada u trouglastom prostoru koga čine pesnik, društvo i sve"
(Granaz Moussari)

"Poezija je mesto sa koga proza poleće"
(Léon-Paul Fargue)

POEZIJA DANAS

U Francuskoj savremeni pesnici ulivaju strah. Intenzitet reči koje koriste u poetskom činu plaši čitaoce koji su navikli na funkcionalnu, a ne umetničku, upotrebu jezika. Najzad, većina njih, koji su inače ljubitelji romana i eseja, sreća se sa poezijom samo u toku svog školovanja. Profesori imaju taj opasan zadatak da poeziju učine, ne više svetom i nepristupačnom, nego nužnom i bliskom svojim đacima. Zamolili smo pesnika Benoa Konora da priredi ovu rubriku i da im pomogne u tom poslu. Budući da je entuzijasta, uveren je da će naši potomci pamtili našu epohu više po njenim pesnicima nego po njenim proznim piscima.

1. Poezija u Francuskoj: nepopravljiva dvosmislenost

Kada ih čujete, pomislite da pesnici nisu dovoljno primećeni u književnom svetu i, još šire, u društvu...

Da vidimo kakvo je stanje stvari da bismo razjasnili dvosmislene odnose pesnika i publike...

Pesnici se žale da su nezapaženi, da ih malo čitaju, da u svetu literature imaju beznačajno mesto – retko će se za nekoga reći da je *pisac i pesnik*, izgleda da samo romanopisac i esejista imaju pravo na prestižna obeležja, da vrlo malo utiču na idejne tokove svog doba, da je kritički prostor odvojen za njih u uticajnim medijima,

150

kao što su televizija, radio, štampa – nedovoljan. Radio stanice velike slušanosti ih stalno ignorišu, kao i televizija (ponašanje svih kanala se podudara), gde su izuzeti iz svih emisija kulturnog karaktera (da li znate da popularni Bernar Pivo (Bernard Pivot) nikada nije posvetio neku emisiju poeziji?). Ni sudbina koju su poznate novine namenile poeziji nije zavidna. Strane posvećene literaturi nisu zamišljene tako da nas upoznaju sa nekim novim pesnikom, dovoljno im je nekoliko slavni imena, ali, naposljetku, savremena francuska poezija se ne može svesti na sledeća imena – Eme Sezer (Aimé Césaire), Iv Bonfua (Yves Bonnefoy) ili Filip Žakote (Philippe Jacottet) – iako su oni dokazali svoje vrednosti pre dobrih pedeset godina. Ova slika omogućava da naslutimo neodređen položaj savremene poezije, ali suviše pojednostavljuje čudan odnos čitalaca i/ili francuske publike prema svojim pesnicima....

2. Izdavati pesme

Ako ostavimo po strani izdavačku kuću *Flammarion* i njenu kolekciju *Poésie*, koju radosno pozdravljamo, velike kuće, kao *Gallimard*, *Le Seuil*, *Grasset*, gotovo da su odustale od tog rizika objavljivanja zbirki mladih pesnika pre petnaest ili dvadeset godina. Na sreću, od sada, tako reći popularna kolekcija *Poésie-Gallimard*, čiji se izdavači ne plaše velikih tiraža, takode potvrđuje da savremeni pesnici potpuno vladaju svojom veštinom. Sa skromnijim tiražima (300–1000 primeraka, koji nikada nisu uništeni), izdavač *Rougerie* se posvećuje već više od pedeset godina otkrivanju pesnika svih godišta i nacija, koji su u njegovom katalogu tik uz starateljsku senku nekolicine slavne "starije braće". *P.O.L.* takode spasava čast izdavača tražeći i prateći, u granicama svojih mogućnosti, pesnike današnjice i pesnike budućnosti. Među njima su Kadio, Peneken, Prižen, Tarkos (Cadiot, Pennequin, Prigent, Tarkos). Novo izdanje, sa četiri do šest naslova godišnje, *Žan-Mišela Plasa* (Jean-Michel Place/*Poésie*), gde "jedan pisac predstavlja nekog pesnika i otkriva nam njegovo delo kroz ilustrovanu antologiju", daje veliku nadu; poslednji objavljeni naslovi su: *Oktavio Paz* (Octavio Paz), priredio Serž Pei (Serge Pey) i *Matju Mesažije* (Matthieu Messagier), priredio Reno Ego (Renaud Ego).

Pored/između onih koji objavljuju u nekom časopisu i/ili onih koji se obično opredeljuju za poetska izdanja ima ih dobrih pet stotina (uzimajući u obzir francusku zajednicu u Belgiji, tesno povezanu sa Francuskom, i, u manjoj meri, frankofoni deo Švajcarske i Kvebeka). Ogroman broj koji ne označava i veličinu, koja je često skromna, i tiraži srazmerni broju oduševljenih ljudi. Bilo da su profesionalci ili amateri, ovi izdavači rasvetljavaju i otkrivaju poeziju svog vremena.

3. Pesnik u gradu

Odsada pesnik nije više izolovan. Živi među ljudima; putujući hodočasnik, koji pronosi svoju plemenitu reč, vraća se u prirodu. Čekaju ga, primaju, slušaju, utoliko bolje što njegov dolazak pripremaju upravo oni koji su želeli susret. Pesnik je u učionici, u biblioteci, u knjižari, u pozorištu, u kafiću, u dvorcu, u hali, pod cirkuskim šatorom, u samostanu ili parku. Nebitno, on je među svojim. Događaj je redovan, a to je retkost, ili se odvija u okviru određenih struktura. Još bolje – pesnika pozivaju da boravi u nekom mestu, tada kažu da je u "poetskoj rezidenciji", učestvuje u aktivnostima tog mesta koje ga je primilo, u Kvemperu, Marseju, Sen

Briju, Bordou, Šarvilu, Alpima ili na severu, na obali reke Rajne ili Garone, u gradu, na moru ili na selu...

4. Mesta gde se susrećemo sa poezijom

U Parizu, i u unutrašnjosti, pored biblioteka koje, sa malo sredstava, predlažu ambiciozne programe, ne računamo knjižare koje planiraju svoje poetske susrete. Značajna mesta, zahtevna, potpuno posvećena umetnicima i pesnicima, znala su da se nametnu kvalitetom svojih *susreta*. Već više od deset godina sajmovi malih izdavača se odvijaju u mestima Burž, Srest (Bourges, Crest), a za njih je Žan Markurel (Jean Marcourel) umeo da iznade originalne formule: tema godine (prevodenje, obrazovanje bibliotekara, antologije...); u periodu od nekoliko nedelja nastane velika, privremena knjižara od knjiga poezije i knjiga umetnika, i niz manifestacija na raznim mestima u gradu.

Dolazak proleća podrazumeva da je vreme i za pesnike (manifestacija "Pesničko proleće"). Mesta su rasprostranjena, privremena, sa njih se, kada dani postaju duži, vesti o poeziji i pesnicima vrlo brzo pronose.

Kako da ne navedemo Dom poezije u Parizu, koji se dobro skriva pod svojim drugim imenom, koje je više obavezujuće za publiku, "Pozorište Molijer"? Njegovom programu ne nedostaju ambicije: velika sala za poeziju/predstave, i u podrumu, sala "Lotreamon", za intimnije susrete - retki autori i velika otkrića. Pozorište *Poème* iz Brisela, stariji brat Doma poezije, obiluje aktivnostima već više od dvadeset pet godina. Belgijski i francuski pesnici se redaju, predstave se smenjuju, a književni i poetski mesečnik dostiže svoj 305. broj. Ostaje da pomenemo mesto koje povezuje sva druga mesta, koncentrišući u četiri dana intenzivne aktivnosti, susrete, manifestacije, književne i poslovne razmene. U srcu Pariza, na trgu Sen Sulpis (Saint-Sulpice), tokom treće nedelje juna meseca, odvija se manifestacija "Trg poezije", koju je zamislio Žan-Mišel Plas, tako da podeli sa svima jedan trenutak čiste sreće, a tome ima već, evo, dvadeset godina. Pre nego što donesemo zaključak, treba pomenuti Direkciju za knjigu i čitanje u Ministarstvu kulture, koja podržava sve pomenute manifestacije i pomaže većinu izdavača poezije. Ne treba zaboraviti da u pokrajinama postoje regionalni centri za književnost, regionalne direkcije za poslove u oblasti kulture, koji uspešno doprinose životu poezije u Francuskoj.

Ali pesnici i ljubitelji poezije imaju pravo da žele još više. Istovremeno drže do svog identiteta, do svoje slobode, svoje posebnosti... ali čini se sanjaju o tome da veći broj ljudi bude uključen u ono za šta se oni bore. Treba li zaista želiti da poezije i pesnika bude na pretek? Ko zna? Kada vidimo kako se stanovnici Kvebeka odnose prema svojim pesnicima, možemo da budemo ljubomorni i naročito da im se divimo, ali naša stara zemlja to koristi drugačije, i, osim u vreme velike nacionalne krize, često čekamo da pesnik umre da bismo od njega načinili heroja. Onda, treba li se, uprkos svemu, radovati, uz konstataciju, na primer, da je, zbog proslave 200. rodendana Viktora Igoa, jedna sasvim nova publika (ponovo) čitala njegovo delo? Strpite se!

Rubriku o poeziji u časopisu "Francuski u svetu" br. 325 priredio:
Benoa Konor (Benoît Conort), pesnik i predavač na Univerzitetu Pariz X,
nekadašnji lektor za francuski jezik i ataše za lingvistiku u Šri Lanki, Poljskoj i
Portugalu. Objavio je, između ostalog, zbirke: *S onu stranu krugova* (1988, Gallimard),
Ruka noći (1992, Champ Vallon), *Taj život je naš* (2001, Champ Vallon), *Pjer-Žan Žuv,*
umreti u poeziji (2002, Presse universitaire iz Lila).

Kontakt-adresa za sve one koji pišu poeziju na francuskom jeziku:

Le Printemps des Poètes

6, rue du Tage

75 013 Paris

tél: 0153 800 800 & fax: 0153 800 886